

Förskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om förskolan med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbeten och vidtagna åtgärder.

Motionerna tar upp frågor om bl.a. förskolans inriktning och kvalitet, tillsyn, deltagandet i förskola, barnomsorg på obekväm arbetstid samt annan pedagogisk verksamhet.

I betänkandet finns 27 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Utskottets överväganden.....	7
Förskolans inriktning och kvalitet	7
Tillsyn	13
Lärandet i förskolan.....	14
Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov	17
Erbjudande av förskola m.m.....	19
Barnomsorgspengen m.m.	22
Annan pedagogisk verksamhet.....	24
Barnomsorg på obekvämt arbetstid	28
Vissa organisatoriska frågor	30
Reservationer	33
1. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (M).....	33
2. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (SD)	33
3. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (L).....	34
4. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (KD).....	35
5. Jämställdhet, punkt 2 (SD)	35
6. Tillsyn, punkt 3 (M)	36
7. Tillsyn, punkt 3 (C)	37
8. Tillsyn, punkt 3 (KD)	37
9. Lärandet i förskolan, punkt 4 (M).....	38
10. Lärandet i förskolan, punkt 4 (SD)	38
11. Lärandet i förskolan, punkt 4 (L).....	39
12. Minoritetsspråk och modersmålsstöd, punkt 5 (SD).....	40
13. Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov, punkt 6 (SD).....	40
14. Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov, punkt 6 (V).....	41
15. Deltagande i förskola, punkt 7 (C)	41
16. Deltagande i förskola, punkt 7 (L).....	42
17. Deltagande i förskola, punkt 7 (KD)	43
18. Barnomsorgspengen, punkt 8 (SD).....	44
19. Barnomsorgspengen, punkt 8 (C).....	45
20. Barnomsorgspengen, punkt 8 (KD)	45
21. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (SD).....	46
22. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (V)	47
23. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (KD)	48
24. Öppna förskolor, punkt 10 (SD)	49
25. Öppna förskolor, punkt 10 (KD)	50
26. Barnomsorg på obekvämt arbetstid, punkt 11 (SD).....	50
27. Vissa organisatoriska frågor, punkt 12 (SD).....	51
Särskilda yttranden	53
Jämställdhet, punkt 2 (L).....	53
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	54
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kvalitet i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19,

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (L)

Reservation 4 (KD)

2. Jämställdhet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:368 av Birgitta Ohlsson och Nina Lundström (båda L),

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 och

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 21.

Reservation 5 (SD)

3. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 45.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (KD)

4. Lärandet i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (L)

5. Minoritetsspråk och modersmålsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 2 och

2017/18:1113 av Ida Karkiainen (S).

Reservation 12 (SD)

6. Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 23 och

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V)

7. Deltagande i förskola

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2017/18:667 av Gustaf Lantz (S),

2017/18:1226 av Helena Bouveng (M),

2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S),

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 40,

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 24 och 27,

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 40 och 43 samt

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20.

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (L)

Reservation 17 (KD)

8. Barnomsorgspengen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7,

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 15 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23.

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (C)

Reservation 20 (KD)

9. Pedagogisk omsorg

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 11,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27,

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 28–30.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (V)

Reservation 23 (KD)

10. Öppna förskolor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 30,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 44 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 31.

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (KD)

11. Barnomsorg på obekväm arbetstid

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 8,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 26,

2017/18:1902 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:2173 av Teresa Carvalho (S) och

2017/18:3137 av Saila Quicklund (M).

Reservation 26 (SD)

12. Vissa organisatoriska frågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 5, 6 och 9 samt

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 24, 29 och 34.

Reservation 27 (SD)

Stockholm den 15 februari 2018

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Fredrik Christensson (C) och Crister Spets (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 56 motionsyrkanden om förskolan från allmänna motionstiden 2017/18. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. förskolans inriktning och kvalitet, erbjudande av förskola samt vissa organisatoriska frågor m.m.

Bakgrund

Förskolan regleras särskilt i 8 kap. skollagen (2010:800), och den är frivillig. Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds. Verksamheterna regleras i 25 kap. skollagen. Pedagogisk omsorg får erbjudas i stället för förskola eller fritidshem för barn som är mellan ett och tolv år och kan t.ex. vara verksamhet där barn tas om hand i personalens eget hem (traditionellt familjedaghem) eller olika flerfamiljslösningar. Pedagogisk omsorg kan även bedrivas i en särskild lokal. Öppen förskola får anordnas som komplement till förskola och pedagogisk omsorg.

Utskottets överväganden

Förskolans inriktning och kvalitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet och inriktning i förskolan bl.a. vad gäller förskolans betydelse, förskolans läroplan och vissa jämställdhetsfrågor.

Jämför reservationerna 1 (M), 2 (SD), 3 (L), 4 (KD) och 5 (SD).

Motionerna

Kvalitet i förskolan

Av kommittémotion 2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 framgår att motionärerna vill förbättra implementeringen av förskolans läroplan, bl.a. genom att stärka förskolläraernas kompetens. I yrkande 3 föreslås ett det ska tas fram stöd för att förbättra överlämningen mellan förskolan och förskoleklassen.

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4 framförs att matkvaliteten i den svenska förskolan bör förbättras, bl.a. genom införande av tillagningskök och användande av närodlade råvaror. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19.

I partimotion 2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 betonas förskolans betydelse för att ge alla barn en bra start i livet. Förskolan ska erbjuda barn en trygg omsorg, stimulera barns utveckling, utjämna livschanser, ökar likvärdigheten och förbereda barnen för skolan.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21 föreslås att målet för förskolan och annan barnomsorg bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek och utveckling.

Jämställdhetsplaner och genuspedagogik

I motion 2017/18:368 av Birgitta Ohlsson och Nina Lundström (båda L) anförs att det bör införas obligatoriska jämställdhetsplaner i förskolan. För att befria individen från gammaldags könsroller räcker det inte med en jämställdhetsmedveten barnuppfostran i hemmen, utan det krävs också en feministiskt medveten förskolepolitik, anför motionärerna.

Enligt kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad och att politiska trender liksom genuspedagogik inte ska få förekomma inom förskolan. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 21.

Gällande rätt och pågående arbete

I enlighet med skollagen (2010:800) utgör förskolan en egen skolform inom utbildningsväsendet med samma övergripande mål som andra skolformer (prop. 2009/10:165, bet. 2009/10:UbU21, rskr. 2009/10:370). Förskolan är frivillig och regleras särskilt i 8 kap. skollagen. Enligt 8 kap. 2 § skollagen syftar utbildningen i förskolan till att stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Dessa verksamheter regleras i 25 kap. skollagen. Pedagogisk omsorg får erbjudas i stället för förskola eller fritidshem för barn som är mellan ett och tolv år och kan t.ex. vara ett familjedaghem eller olika flerfamiljslösningar. Öppen förskola får anordnas som komplement till förskola och pedagogisk omsorg (prop. 2009/10:165 s. 526–527).

För varje skolform och för fritidshemmet finns en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger utbildningens värdegrund och uppdrag. Den anger också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen). Enligt den nu gällande läroplanen för förskolan, Lpfö 98, (reviderad 2016) ska förskolans kvalitet kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. Syftet med att utvärdera förskolans kvalitet är att få kunskap om hur den, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande, kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande (förordningen [SKOLFS 1998:16] om läroplan för förskolan).

Enligt 4 kap. 2–4 §§ skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet ska även genomföras på enhetsnivå under medverkan av förskollärare och övrig personal. Barn i förskolan och deras vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta i arbetet. Det är förskolechefen som ansvarar för att enhetens kvalitetsarbete genomförs enligt gällande regelverk.

Enligt Skolverkets Allmänna råd för måluppfyllelse i förskolan är de faktorer som påverkar förskolans kvalitet bl.a. det pedagogiska ledarskapet, personalens utbildning och möjligheter till kompetensutveckling, personaltätheten, barngruppernas storlek och sammansättning och miljöns utformning (s. 12).

I september 2016 utsåg regeringen en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag som syftar till att ge bättre förutsättningar för bl.a. förskollärare och förskolechefer att utföra sina uppdrag och att se över behörighets- och legitimationsreglerna (dir. 2016:76). Utredaren skulle även analysera behov och konsekvenser av att förskolechefer benämns rektorer i skollagen och lämna förslag på hur den obligatoriska befattningsutbildningen kan anpassas

till förskolechefernas uppdrag. I sitt delbetänkande (SOU 2017:51) föreslog den s.k. utredningen om bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner bl.a. att förskolechefer ska omfattas av ett krav på obligatorisk befattningsutbildning. Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 1 mars 2018.

Översyn av läroplanen för förskolan

Regeringen gav den 20 april 2017 Skolverket i uppdrag att göra en översyn av läroplanen för förskolan för att tydliggöra och uppdatera förskolans uppdrag (U2016/05591/S, U2017/01929/S). Syftet är att öka kvaliteten i undervisningen i förskolan och förskolans målpuppfyllelse. Områden som ska ses över är bl.a. utvärdering för ökad målpuppfyllelse, barns rätt till trygghet, integritet och omsorg, hållbar utveckling, hälsosam livsstil och hur barnens digitala kompetens kan stärkas i förskolan. Därutöver ska begreppen omsorg och undervisning förtydligas, och läroplanens skrivningar om jämställdhet ska tydliggöras. Skolverket ska även överväga om främjandet av barns utveckling av en kulturell identitet och användning av minoritetsspråk ska förtydligas i förskolans läroplan. Senast den 23 mars 2018 ska Skolverket lämna sitt förslag på reviderad läroplan för förskolan till regeringen.

Skolinspektionens granskning av förskolans kvalitet och målpuppfyllelse

Skolinspektionen har regeringens uppdrag att under tre år (2015–2017) granska förskolans kvalitet och målpuppfyllelse (U2015/2142/GV). Granskningen av förskolan ska dels lyfta fram viktiga områden som förskolan behöver förbättra, dels identifiera framgångsfaktorer och beskriva dessa genom konkreta exempel på förutsättningar och arbetssätt i förskolan som skapar god kvalitet.

Uppdraget har medfört att förskolans styrning och ledning har granskats utifrån olika tematiska områden på ett mer genomgripande vis än vad Skolinspektionens tillsynsuppdrag tidigare medfört. Ett antal delprojekt har hittills genomförts, bl.a. om det dagliga innehållet i förskolans pedagogiska verksamhet utifrån läroplanens mål och riktlinjer, om förskolechefens ledning och förutsättningar från huvudmän och om styrning av förskolans resurser och tillsyn. Varje delprojekt har rapporterats i en egen kvalitetsgranskningsrapport. Resultatet av delprojekten sammanfattas också i en årlig rapport till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 februari 2018.

I den årliga delrapport som redovisades till Regeringskansliet i februari 2017 beskrivs resultat och erfarenheter från de delprojekt som drevs under 2016. Resultaten visar på ett antal utvecklingsområden för förskolor och deras ledning, bl.a. när det gäller ansvaret för det pedagogiska arbetet (Skolinspektionen, Förskolans kvalitet och målpuppfyllelse, delrapport II,

2017-02-17). En delrapport med redovisning av de projekt som genomfördes under 2017 ska publiceras den 16 februari 2018.

Övergången mellan förskola och förskoleklass

I läroplanen för förskolan (Lpfö 98), avsnittet 2.5 Övergång och samverkan, berörs övergången mellan förskola och förskoleklass. Avsnittet reviderades 2016 (SKOLFÖ 2016:37). I och med ändringen har övergången mellan förskola, förskoleklass och fritidshem blivit tydligare. Det som har förtydligats är dels att information om innehållet i utbildningen ska föras över vid övergången från förskola till förskoleklass, dels vem som är ansvarig för att föra över information om innehållet i utbildningen vid övergången.

Av läroplanen framgår även att förskolan ska samverka med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande, och särskilt uppmärksamma barn som har behov av särskilt stöd i sin utveckling. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.

Bra måltider i förskolan

Enligt 8 kap. 2 § skollagen (2010:800) ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Enligt Skolverkets allmänna råd för måluppfyllelse i förskolan (2017) ska förskolan servera varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen. Måltiderna är en del av omsorgen om barnen.

I Livsmedelsverkets råd för bra måltider i förskolan (2016) lyfter myndigheten fram områden som är viktiga för att barn ska må bra av maten och känna matglädje: Att måltiden är god och trivsamt är viktigt för att maten ska hamna i magen. En bra måltid är även näringsriktig och säker att äta. Med hållbar menas måltider som bidrar till en hållbar utveckling. Med integrerad menas att måltiden är en del av och tas till vara som en resurs i förskolan, exempelvis i det pedagogiska arbetet.

Jämställdhet

I Lpfö 98 anges jämställdhet mellan könen som ett av de grundläggande värdena. Enligt läroplanen ska förskolan motverka traditionella könsroller och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller. Av läroplanen framgår vidare (avsnitt 1 Förskolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet) att alla som verkar i

förskolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden.

Enligt den examensbeskrivning som tillämpas sedan hösten 2011 krävs bl.a. att studenten för att få en förskollärarexamen ska ha förmåga att beakta och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten.

I Skolinspektionens pågående granskning av förskolans kvalitet och måluppfyllelse har förskolans arbete med jämställdhet granskats (Förskolans arbete med jämställdhet, dnr 2015:6591, 2017-01-19). Granskningen visade bl.a. att jämställdhetsuppdraget inte genomsyrar förskolornas verksamhet. Även om flera förskolor arbetar aktivt och engagerat med likabehandling görs det inte utifrån förskolans specifika jämställdhetsuppdrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla förskolans viktiga roll för barns allsidiga utveckling och dess bidrag till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Förskolan och annan pedagogisk verksamhet ska hålla hög kvalitet, och förskolans pedagogik ska vara tillgänglig för alla barn och ta hänsyn till barns olika behov. Alla barn ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt.

Som utskottet tidigare framfört (senast i bet. 2017/18:UbU1 s. 70) finns det många faktorer som påverkar kvaliteten i förskolan, bl.a. det pedagogiska ledarskapet, personalens utbildning och möjligheter till kompetensutveckling, personaltätheten och barngruppernas storlek. Utskottet ser mycket positivt på de satsningar som regeringen har gjort för att anställa mer personal och minska barngrupperna i förskolan, vilket har resulterat i de minsta barngrupperna sedan början av 1990-talet. För att ytterligare bidra till förskolans kvalitet vill utskottet även framhålla vikten av fortsatta insatser för det pedagogiska ledarskapet samt utbildning av förskolechefer.

Kvalitet i förskolan

Ett antal yrkanden tar upp frågor om kvalitet i förskolan och annan pedagogisk verksamhet i olika avseenden. Utskottet vill i sammanhanget anföra följande.

Utskottet kan konstatera att det pågår ett omfattande arbete för att på olika sätt stärka kvaliteten i förskolan, framför allt genom Skolverkets pågående översyn av läroplanen för förskolan som bl.a. syftar till att öka kvaliteten i undervisningen i förskolan och till att öka förskolans måluppfyllelse. Även Skolinspektionens pågående regeringsuppdrag (U2015/2142/GV) att under perioden 2015–2017 granska förskolans kvalitet och måluppfyllelse är ett led i detta arbete. Utskottet anser att båda dessa uppdrag är av stor vikt för att ytterligare förstärka den goda kvaliteten i förskolan.

När det gäller frågan om att förbättra överlämningen mellan förskolan och förskoleklassen vill utskottet hänvisa till läroplanen för förskolan, avsnitt 2.5 Övergång och samverkan, där övergången mellan förskolan, förskoleklassen

och fritidshemmet bl.a. berörs. Avsnittet reviderades 2016 med förtydliganden om att information om innehållet i utbildningen ska föras över vid barns övergång från förskolan till förskoleklassen och om vem som är ansvarig för att föra över denna information. Med hänvisning till dessa förtydliganden i läroplanen för förskolan ser utskottet inget behov av att ta fram ytterligare stödmaterial för överlämningen mellan förskola och förskoleklass.

Vad gäller yrkanden om matkvaliteten i förskolan vill utskottet först framhålla att förskolan enligt Skolverkets allmänna råd för måluppfyllelse i förskolan ska servera varierade och näringsriktiga måltider. Utskottet vill även påminna om Livsmedelsverkets råd för bra mat i förskolan där myndigheten lyfter fram viktiga områden för att barn ska må bra av maten och känna matglädje. Eftersom Livsmedelsverkets råd för bra mat i förskolan är tydliga och väl avvägda avstyrker utskottet berörda yrkanden om matkvaliteten i förskolan.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2017/18:522 (L) yrkande 4, 2017/18:908 (SD) yrkande 4, 2017/18:982 (SD) yrkande 19, 2017/18:3359 (M) yrkandena 2 och 3 samt 2017/18:3836 (KD) yrkande 21.

Jämställdhet

När det gäller yrkanden dels om att införa obligatoriska jämställdhetsplaner, dels om evidensbaserad undervisning och genusstyrande verksamhet i förskolan vill utskottet framföra följande. I Lpfö 98 anges jämställdhet mellan könen som ett av de grundläggande värdena och att förskolan ska motverka traditionella könsmönster och könsroller. Utskottet anser att förskolan har en viktig roll vad gäller att främja jämställdhet mellan könen. Inte minst är det viktigt att förskollärare och annan personal har den insikt och den kunskap som krävs för att kunna bemöta barnen på ett jämställt sätt och ur ett jämställdhetsperspektiv.

Det är enligt 2 kap. 34 § skollagen huvudmannen som ska se till att personalen vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de bestämmelser som gäller för skolväsendet. Enligt läroplanen för förskolan har förskolechefen ett särskilt ansvar för att personalen kontinuerligt får den kompetensutveckling som krävs för att kunna utföra sina uppgifter professionellt.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning av förskolans arbete med jämställdhet har visat att det finns vissa brister vad gäller i vilken utsträckning jämställdhetsuppdraget genomsyrar förskolans verksamhet. Utskottet vill här påminna om att Skolverkets pågående översyn av läroplanen för förskolan bl.a. ska omfatta en översyn och ett förtydligande av skrivningarna om jämställdhet. Utskottet ser mycket positivt på detta men är inte nu berett att ställa sig bakom ytterligare åtgärder.

Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2017/18:368 (L), 2017/18:908 (SD) yrkande 1 och 2017/18:982 (SD) yrkande 21.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillsynen över förskolan. Jämför reservationerna 6 (M), 7 (C) och 8 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 föreslår motionärerna en förbättrad tillsyn över förskolan. Den nuvarande ansvarsfördelningen av tillsynen över förskolorna bör ses över i syfte att förändra dagens kommunala ansvar och för att garantera alla barn i förskolan en förskola som präglas av lärande med en god pedagogisk verksamhet, framför motionärerna.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 45 anförs att förskolor, oavsett huvudman, ska granskas av en oberoende part. Motionärerna anser att tillsynen över förskolor bör ses över så att lika förutsättningar råder.

Enligt kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41 bör Skolinspektionens tillsyn över förskolan förstärkas. Tillsynen ska vara ändamålsenlig och fokusera på väsentligheter.

Bakgrund och gällande rätt

Godkännande av en enskild som huvudman för en förskola handläggs enligt 2 kap. 5–7 §§ skollagen av den kommun där utbildningen ska bedrivas. Enligt 26 kap. 4 § skollagen har en kommun tillsyn över den fristående förskola vars huvudman kommunen har godkänt.

Enligt 26 kap. 3 § skollagen utövar Skolinspektionen tillsyn över de kommunala förskolorna. Tillsynen utövas i huvudsak på huvudmannanivå, vilket innebär att Skolinspektionen granskar huvudmannens ansvarstagande för förskolans verksamhet och vilka förutsättningar som huvudmannen ger förskolans verksamhet i en kommun. Av 26 kap. 3 § framgår även att Skolinspektionen har tillsyn över hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar över de fristående förskolorna, i enlighet med 26 kap. 4 § skollagen.

I mars 2017 utsåg regeringen en särskild utredare för att göra en översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet, den s.k. skolmyndighetsutredningen (U2017:04). Utredaren ska bl.a. analysera fördelningen av uppgifter mellan myndigheter och tillhörande organ på skolområdet och de ekonomiska konsekvenserna av en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur med tydligare ansvarsfördelning. Vidare ska utredaren bl.a. analysera och föreslå hur den statliga tillsynen över skolväsendet kan förbättras och organiseras så att nyttan för huvudmän, skolor och förskolor ökar. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2018. Kommunernas tillsyn

över de fristående förskolorna har även varit föremål för granskning inom ramen för Skolinspektionens pågående uppdrag om förskolans kvalitet och målpuppfyllelse (rapport nr 2016:3).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om förstärkt tillsyn över förskolan vill utskottet anföra följande. I enlighet med 26 kap. 4 § skollagen är det kommunen som har tillsyn över den fristående förskola som kommunen godkänt (dvs. förskolor med enskild huvudman). Vidare framgår av 26 kap. 3 § att Skolinspektionen har tillsyn över hur en kommun uppfyller sitt tillsynsansvar enligt 26 kap. 4 § skollagen.

Som tidigare nämnts har Skolinspektionen gjort en kvalitetsgranskning av kommunernas tillsyn över fristående förskolor. Utskottet ser positivt på att resultaten från granskningen av tillsynen över förskolan kan bidra till att ytterligare förstärka kvaliteten och verksamheten inom förskolan. Utskottet ser även fram emot att ta del av de förslag om hur den statliga tillsynen över skolväsendet kan förbättras och organiseras, som väntas från den skolmyndighetsutredning som pågår. Utskottet ser därmed inga skäl för att nu vidta åtgärder när det gäller tillsynen över förskolan och avstyrker därmed motionerna 2017/18:3359 (M) yrkande 8, 2017/18:3601 (KD) yrkande 41 och 2017/18:3759 (C) yrkande 45.

Lärandet i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. lärandet i förskolan samt flerspråkighet, minoritetsspråk och modersmålsstöd.

Jämför reservationerna 9 (M), 10 (SD), 11 (L) och 12 (SD).

Motionerna

Lärandet i förskolan

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29 anför motionärerna att förskolans fokus på lärande bör stärkas ytterligare och att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål.

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 anför att den fria leken ska dominera i förskolan, men förskolan ska också vara skolförberedande med språklig, motorisk och social utveckling.

I partimotion 2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 anför motionärerna att det lärande perspektivet i förskolan bör öka. Motionärerna vill att alla förskolegrupper ska ledas av en högskoleutbildad förskollärare och att de flesta barn ska kunna läsandets grunder när de slutar förskolan.

Minoritetsspråk och modersmålsstöd

Enligt kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 2 bör man slopa modersmålsundervisningen inom förskolan och i stället satsa på extra svenskundervisning för barn med utländsk härkomst. I motion 2017/18:1113 av Ida Karkiainen (S) framförs att arbetet med flerspråkighet och minoritetsspråk i förskolan bör utvecklas.

Gällande rätt och pågående arbete

Lärandet i förskolan

Enligt 1 kap. 4 § skollagen ska utbildningen i förskolan syfta till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare ska förskolan enligt 8 kap. 2 § stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Skolverkets pågående översyn av läroplanen för förskolan syftar till att tydliggöra och uppdatera förskolans uppdrag samt öka kvaliteten i undervisningen och förskolans måluppfyllelse med utgångspunkt i barnens olika behov och förutsättningar (U2016/05591/S, U2017/01929/S). Områden som myndigheten ska se över är bl.a. utvärdering för ökad måluppfyllelse, integritet och omsorg, hållbar utveckling, hälsosam livsstil och hur barnens digitala kompetens kan stärkas i förskolan.

Förskolans arbete med språkutveckling hos flerspråkiga barn

Av 14 § språklagen (2009:600) framgår att den som har ett annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

I 8 kap. 10 § skollagen föreskrivs att förskolan ska medverka till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Enligt läroplanen för förskolan (Lpfö 98) kan förskolan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Förskolan ska sträva efter att dessa barn utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

I december 2016 beslutade regeringen om ett tilläggsuppdrag (dnr 2016/05732/S) till Skolverket inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen (U2015/03844/S): att svara för kompetensutvecklingsinsatser som riktar sig till förskolans personal. Syftet med tilläggsuppdraget är att stärka förskolans pedagogiska uppdrag, och insatserna bör enligt regeringen bl.a. utveckla personalens kunskaper och förmåga att ta emot och undervisa barn med ett annat modersmål än svenska. Vidare har Skolverket i uppdrag att inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola genomföra insatser för

att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och vid behov för barn med annat modersmål än svenska i bl.a. förskolan (regeringsbeslut U2017/00300/S).

Ett av delprojekten i Skolinspektionens pågående kvalitetsgranskning handlar om förskolornas arbete med att stödja flerspråkiga barns språkutveckling. I den granskningsrapport (dnr 400-2015:7428) som redovisades i mars 2017 framkommer bl.a. att det finns behov av att fortsätta att utveckla arbetssätt för att uppmuntra flerspråkiga barn att använda sitt modersmål. Vidare framkommer att många förskolor stimulerar och stöder flerspråkiga barns språkutveckling i svenska i den dagliga verksamheten.

Under 2017 redovisades två utredningar på området till Regeringskansliet. I juni 2017 presenterades betänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60) som bl.a. visade att det i förskolan råder brist på personal med språk- och kulturkompetens inom minoritetsspråken. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I november 2017 redovisades betänkandet Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91). Utredningen framförde bl.a. att grundskolan normalt inte ska utgöra startskottet för barns språkutveckling i de nationella minoritetsspråken utan ska utgöra en fortsättning på kunskaper som grundläggs i förskolan. Enligt utredningen bör förskolans del i elevernas språkliga utveckling vara långsiktig och språkligt en språngbräda för utvecklingen av de nationella minoritetsspråken. Betänkandet är på remiss t.o.m. april 2018.

Utskottets ställningstagande

Lärandet i förskolan

Det pågår ett flertal insatser som syftar till att stärka förskolan. Regeringen har bl.a. beslutat om åtgärder för en stärkt profession och för att stärka lärandet inom förskolan, exempelvis genom Läsluftet och fortbildningsinsatser inom de nationella skolutvecklingsprogrammen. Skolverket genomför även en översyn av läroplanen för förskolan, en översyn som bl.a. syftar till att öka undervisningens kvalitet med utgångspunkt i barnens olika behov och förutsättningar.

Utskottet är positivt till de insatser som regeringen har initierat och som syftar till att stärka lärandet i förskolan. Med hänvisning till det arbete som pågår föreslår utskottet att yrkanden om att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och om ökat lärande i förskolan avslås. Därmed avstyrks motionerna 2017/18:522 (L) yrkande 2, 2017/18:908 (SD) yrkande 3 och 2017/18:3567 (M) yrkande 29.

Minoritetsspråk och modersmålsstöd

Enligt skollagen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt

modersmål. Utskottet har i en tidigare studie om förskolan (2012/13:RFR9) gjort en översikt av forskningen om och arbetet med barns flerspråkighet i förskolan. Översikten visar på flera positiva effekter av flerspråkighet.

Inom ramen för Skolverkets pågående översyn av läroplanen för förskolan ska myndigheten även överväga hur barns utveckling av en kulturell identitet och användning av minoritetsspråk ska främjas. Förslaget till en reviderad läroplan för förskolan ska lämnas i mars 2018.

Utskottet vill även påminna om det arbete som pågår med modersmålsstöd i förskolan. Skolverket har i uppdrag att inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen svara för kompetensutvecklingsinsatser för att utveckla personalens kunskaper och förmåga att ta emot och undervisa barn med ett annat modersmål än svenska. Vidare har Skolverket i uppdrag att inom ramen för satsningen Samverkan för bästa skola genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och för barn med annat modersmål än svenska i bl.a. förskolan. Förskolornas arbete med att stödja flerspråkiga barns språkutveckling har också granskats inom ramen för Skolinspektionens pågående granskning av förskolans kvalitet och måluppfyllelse. Utskottet anser att dessa insatser sammantaget är av stor vikt för arbetet med att stödja flerspråkiga barn i förskolan.

Med anledning av frågan om flerspråkighet och minoritetsspråk i förskolan vill utskottet även påminna om att det under 2017 presenterades två utredningar på området, dels betänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60), dels betänkandet Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91). Med hänvisning till pågående insatser att stödja flerspråkiga barns språkutveckling i förskolan ser utskottet inte skäl till att bifalla motionsyrkanden om minoritetsspråk och avskaffande av modersmålsstödet i förskolan. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2017/18:908 (SD) yrkande 2 och 2017/18:1113 (S).

Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en handlingsplan för särbegåvade barn och en utredning om barn med behov av särskilt stöd i förskolan.

Jämför reservationerna 13 (SD) och 14 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 23 anförs att SKL bör ta fram en handlingsplan för förskolan om särbegåvade barn, motsvarande den som tidigare utarbetats för skolan.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13 anförs motionärerna att det bör tillsättas en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt stöd. Det är viktigt att redan i förskolan stödja barn som har behov av särskilt stöd, och om stödinsatser sätts in tidigt underlättar det för dessa barn i förskolan, skolan och resten av livet, skriver motionärerna.

Gällande rätt och pågående arbete

Enligt 3 kap. 3 § skollagen och förskolans läroplan (Lpfö 98) ska alla barn ges den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Av Lpfö 98 framgår att alla barn behöver stöd i sin utveckling, och några behöver särskilt stöd under vissa perioder eller under hela förskoletiden på grund av sjukdom, sociala förhållanden, funktionsnedsättning eller svårigheter att tillgodogöra sig utbildningen av andra orsaker. För barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling är en generellt god kvalitet i förskolan det viktigaste.

Förskolechefen har ett särskilt ansvar för att verksamheten utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det särskilda stöd, den hjälp och de utmaningar de behöver. Vidare ska arbetslaget enligt förskolans läroplan särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling (Lpfö 98).

Skolinspektionen har inom ramen för den pågående kvalitetsgranskningen undersökt förskolans arbete med barn i behov av särskilt stöd (dnr 400-2016:209). Granskningen visar bl.a. stora skillnader i hur förskolor arbetar med särskilt stöd och att detta kan innebära ett problem för likvärdigheten.

Utskottets ställningstagande

Det framgår både av skollagen och av förskolans läroplan (Lpfö 98) att alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Utskottet anser att det gällande regelverket är tydligt vad gäller förskolans stöd till barn med behov av särskilt stöd samt om barn med särbegåvning. En generellt god kvalitet i förskolan är det viktigaste, men även förskolechefen och förskolans arbetslag har ansvar för att alla barn får det stöd de behöver.

Som framkommer ovan finns ett utvecklingsbehov när det gäller hur förskolorna arbetar med att tillförsäkra alla barn det stöd de behöver. Utskottet ser dock att den pågående översynen av läroplanen för förskolan och Skolinspektionens kvalitetsgranskning sammantaget kommer att bidra till en positiv utveckling på området.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2017/18:982 (SD) yrkande 23 och 2017/18:2339 (V) yrkande 13.

Erbjudande av förskola m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utökad rätt till och ökat deltagande i förskola samt olika former av omsorg.

Jämför reservationerna 15 (C), 16 (L) och 17 (KD).

Motionerna

I motion 2017/18:1226 av Helena Bouveng (M) betonas alla barns rätt till förskola och att det är av stor vikt att så många barn som möjligt deltar i förskolans pedagogiska verksamhet. Motionären framför även att möjligheten att erbjuda fler timmars förskola för barn vars föräldrar står utanför arbetsmarknaden bör utredas.

I partimotion 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24 framförs att man bör verka för att fler barn ska delta i förskoleverksamhet, inte minst de barn som inte har tillgång till svenska språket i hemmet. Målsättningen är enligt motionärerna att bygga ut förskolan. Motsvarande innehåll framgår av kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 40.

Vidare framförs i partimotion 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 27 att konceptet med integrationsförskola bör utvecklas och spridas i landet. Enligt motionärerna är ett bra sätt att nå barn till nyanlända föräldrar att erbjuda integrationsförskola samtidigt med sfi-undervisning. Motsvarande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 43.

I partimotion 2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 framförs dels att rätten till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga ska utökas från 15 till 30 timmar per vecka, dels vikten av att det finns barnomsorg på obekvämt arbetstid för föräldrar som behöver det på grund av arbete och familjesituation.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20 framförs att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän. Enligt motionärerna är syftet att om alla föräldrar ska hitta ett alternativ som passar just dem och deras barn måste det finnas en väl utbyggd barnomsorg med olika alternativ.

I kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 40 framförs att föräldrarna ska ha möjlighet att jämföra olika förskolor och kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn.

I motion 2017/18:667 av Gustaf Lantz (S) framförs att man bör se över åtgärder för att fler barn ska få ta del av förskolans verksamhet. Motsvarande förslag framförs i motion 2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S).

I motion 2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S) anförs att man bör se över alla barns rätt till förskola oavsett föräldrarnas livssituation och

undersöka hur barn med störst behov kan uppmuntras till att delta i förskoleverksamhet. Enligt motionären bör skollagen ändras så att rätten till förskola är lika oavsett om vårdnadshavaren förvärvsarbetar, är arbetslös eller föräldraledig.

Bakgrund och gällande rätt

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska enligt 8 kap. 3 § skollagen erbjudas förskola enligt vad som anges i 4–7 §§. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Enligt 8 kap. 4 § ska barn fr.o.m. höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola – s.k. allmän förskola som är avgiftsfri – under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5–7 §§.

I 8 kap. 5 § skollagen föreskrivs att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Det kan t.ex. röra sig om barn med ett annat modersmål än svenska eller om barn i glesbygd. Ett annat exempel som nämns i förarbetena till skollagen är barn vars föräldrar deltar i arbetsmarknads-politiska åtgärder eller har en funktionsnedsättning som begränsar barnets fysiska eller psykiska utveckling (prop. 2009/10:165 del 2 s. 711).

Vidare framgår av 8 kap. 6 § skollagen att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Enligt 8 kap. 7 § ska barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola. Innebörden av den sistnämnda bestämmelsen är att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola ska erbjudas förskola, oavsett om de har fyllt ett år eller inte (prop. 2009/10:165 del 2 s. 712).

Av förarbetena till skollagen framgår bl.a. att mångfald och valfrihet är viktiga kvalitetsfrågor och att andra former av pedagogiska verksamheter utöver förskola och fritidshem därför bör stimuleras (prop. 2009/10:165 s. 526). Enligt 29 kap. 19 § skollagen ska kommunen informera vårdnadshavarna om bl.a. förskolor och sådan pedagogisk omsorg som avses i 25 kap. skollagen och som erbjuds i eller av kommunen.

Av Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg, som utgår från skollagen, framgår bl.a. att kommunen i sin information om verksamhetsformen pedagogisk omsorg bör klargöra skillnader gentemot skolformen förskola och verksamhetsformen fritidshem, samt informera om att pedagogisk omsorg kan bedrivas i olika former (Skolverkets allmänna råd om pedagogisk omsorg, s. 35–36).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av förskolans roll i att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten och uppväga skillnader i barns olika förutsättningar. Utskottet har även tidigare framhållit att forskning visar att barn som har gått i förskolan lyckas bättre i skolan än de som inte har deltagit (se bl.a. bet. 2015/16:UbU1 s. 63). Detta gäller särskilt de barn som har föräldrar med en kort utbildning och de barn som av olika skäl lever i en utsatt situation. Utskottet delar således de uppfattningar som kommer till uttryck i de aktuella motionsyrkandena om erbjudande av förskola och pedagogisk omsorg; det är av stor vikt att barn deltar i förskolans verksamhet. När det gäller yrkanden om en utökad rätt till förskola, bl.a. för barn vars föräldrar lever i utanförskap eller är arbetslösa, föräldralediga eller nyanlända, anser utskottet att skollagens bestämmelser om erbjudande av förskola är väl avvägda. Alla barn som är bosatta i Sverige ges möjlighet att delta i den svenska förskolan.

Vad gäller yrkanden om s.k. integrationsförskola vill utskottet påminna om att regeringen genom förslag i budgetpropositionen för 2018 avsatte medel för att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ska kunna ge kommuner vägledning i hur de kan samordna öppen förskola och undervisning i bl.a. svenska under föräldraledigheten. Syftet är att ge en introduktion till förskolan samtidigt som föräldrar får stöd i språkinläring och etablering i samhället. Ambitionen är också att öka nyanlända barns deltagande i förskolan för att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten och påskynda etableringen för utrikes födda kvinnor. Regeringen har även utvidgat satsningen Samverkan för bästa skola till att bl.a. stärka förskolan specifikt i utsatta områden. Det kan också omfatta insatser för att få fler att gå i förskolan. Utskottet ser därmed inga skäl att föreslå förändringar i regelverket på området.

Mångfald och valfrihet är viktiga kvalitetsfrågor, och andra former av pedagogiska verksamheter utöver förskola och fritidshem bör därför stimuleras. Utskottet anser att skollagen ger goda förutsättningar till såväl förskola som andra former av pedagogisk verksamhet.

Vad gäller föräldrars möjlighet att jämföra olika verksamhetsformer vill utskottet hänvisa till att det finns en tydlig bestämmelse i 29 kap. skollagen om att kommunen ska informera vårdnadshavarna om bl.a. förskolor och sådan pedagogisk omsorg som avses i 25 kap. skollagen som erbjuds i eller av kommunen. Kommunerna ska tydligt informera om de olika verksamhetsformer som erbjuds i kommunen så att föräldrarna får möjlighet att överväga de olika alternativ som finns. Det finns därmed inga skäl till att förändra i gällande regelverk.

Med det anförda avstyrks motionerna 2017/18:522 (L) yrkande 3, 2017/18:667 (S), 2017/18:1226 (M), 2017/18:1881 (S), 2017/18:2223 (S), 2017/18:3601 (KD) yrkande 40, 2017/18:3683 (C) yrkandena 24 och 27, 2017/18:3759 (C) yrkandena 40 och 43 samt 2017/18:3836 (KD) yrkande 20.

Barnomsorgspengen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att vidareutveckla och förändra regelverket för den s.k. barnomsorgspengen.

Jämför reservationerna 18 (SD), 19 (C) och 20 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10 framför motionärerna att man bör utreda möjligheten för anhöriga att efter prövning och mot ersättning kunna arbeta som dagmamma. Motionärerna anför att vissa barns behov av närhet och trygghet gör att exempelvis mor- och farföräldrar kan vara ett lämpligt alternativ i stället för förskola. Valfrihet är viktigt när man ska finna det bästa omsorgsalternativet för varje barn, anför motionärerna. Liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28 och kommittémotion 2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7.

I kommittémotion 2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 15 framförs att möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgspengen bör ses över så att familjer ska kunna välja förskola, även utanför hemkommunens gränser.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23 föreslås att man tar bort bestämmelsen i skollagen (25 kap. 10 §) som innebär att kommunen får neka att betala barnomsorgspeng med hänvisning till ”påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet”.

Bakgrund och gällande rätt

Bidrag för pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem

Sedan den 1 juli 2009 är kommunerna skyldiga att förutom till förskolor och fritidshem även lämna bidrag till godkända former av pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem, den s.k. barnomsorgspengen (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220). Bidraget regleras i 25 kap. 10–16 §§ skollagen.

I 25 kap. 10 § skollagen föreskrivs bl.a. att den kommun där en enskild bedriver pedagogisk omsorg efter ansökan ska besluta att huvudmannen har rätt till bidrag om

1. huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för motsvarande offentlig verksamhet
2. verksamheten inte innebär påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet

3. verksamheten är öppen för alla barn som en kommun ska sträva efter att erbjuda motsvarande verksamhet (med ett visst undantag)
4. avgifterna inte är oskäligt höga.

Kommunen får besluta att en huvudman har rätt till bidrag trots att villkoret i första stycket 3 inte är uppfyllt, om det finns skäl med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär.

Det kommunala bidraget följer barnet till den verksamhet som föräldrarna själva väljer. Syftet med bidraget är att öka föräldrarnas valfrihet och möjlighet att välja olika former av pedagogiska verksamheter för sina barn (prop. 2008/09:115 s. 17). Föräldrar vars barn är berättigade till en plats i kommunal förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg kan välja en plats i en verksamhet med en enskild huvudman. Hemkommunen är då skyldig att lämna bidrag direkt till huvudmannen för den verksamhet som föräldrarna väljer. Kommunernas godkännande är en förutsättning för att en enskild huvudman ska ha rätt till bidrag. Verksamheten som får bidrag måste uppfylla de krav på kvalitet som ställs i skollagen – samma krav som ställs på motsvarande kommunal verksamhet.

Enligt 29 kap. 19 § skollagen ska kommunen informera om möjligheten för enskilda att bedriva förskola, fritidshem eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. med bidrag från hemkommunen.

Mottagande i en annan kommuns förskola

En kommun kan om det finns särskilda skäl komma överens med en annan kommun om att den kommunen ska ta emot förskolebarn från hemkommunen (8 kap. 12 § tredje stycket skollagen). Ett barn har rätt att gå i en annan kommuns förskola om det finns särskilda skäl till det med hänsyn till barnets personliga förhållanden (8 kap. 13 § skollagen). Sådana skäl kan exempelvis vara att barnets föräldrar bor i olika kommuner eller att barnet bor vid en kommungräns och föräldrarna arbetar i grannkommunen. Man kan också tillämpa bestämmelsen för att ge barn möjlighet till förskola på samiska, meänkieli eller finska enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (prop. 2009/10:165 s. 355 och 714–715).

Innan en kommun tar emot ett barn från en annan kommun måste den få ett yttrande från barnets hemkommun (8 kap. 13 § skollagen). Det är alltid den kommun som anordnar verksamheten som, efter önskemål från barnets vårdnadshavare, ska bedöma och besluta om det finns särskilda skäl för mottagande med hänsyn till barnets förhållanden. Eftersom detta inverkar på kommunernas planering och ekonomiska förutsättningar är det alltid den mottagande kommunens bedömningar som avgör om barnets förhållanden motiverar en plats i kommunens förskola (prop. 2015/16:165 s. 355).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om att utveckla den s.k. barnomsorgspengen så att familjer ska kunna välja en förskola i en annan kommun vill utskottet påminna om att det befintliga regelverket redan i dag ger utrymme för detta om det finns särskilda skäl (8 kap. 12 § tredje stycket skollagen), exempelvis då barnet bor vid en kommungräns och föräldrarna arbetar i grannkommunen. Utskottet ser inga skäl för att tillstyrka förslag om att se över möjligheten att låta anhöriga mot ersättning stå för viss barnomsorg. Även här finns det redan i dag ett regelverk som ger personer, anhöriga eller inte, möjlighet att bedriva godkända former av pedagogisk omsorg. När det gäller bidrag till pedagogisk omsorg, t.ex. familjedaghem där dagbarnvårdarens egna barn ingår i barngruppen, får bidrag lämnas för vård av egna barn om de inte är fler än andras barn. Utskottet ser heller inga skäl att föreslå ändringar i bestämmelsen i 25 kap. 10 § skollagen som föreskriver under vilka förutsättningar en enskild som bedriver pedagogisk omsorg har rätt till bidrag. Utskottet anser att bestämmelsen är väl avvägd.

Därmed avstyrks motionerna 2017/18:908 (SD) yrkande 10, 2017/18:982 (SD) yrkande 28, 2017/18:1593 (SD) yrkande 7, 2017/18:3789 (C) yrkande 15 och 2017/18:3836 (KD) yrkande 23.

Annan pedagogisk verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förekomsten av pedagogisk omsorg och öppna förskolor.

Jämför reservationerna 21 (SD), 22 (V), 23 (KD), 24 (SD) och 25 (KD).

Motionerna

Pedagogisk omsorg

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 11 framförs dels att man bör utreda varför antalet dagbarnvårdare minskat, dels att nationella riktlinjer för dagbarnvårdare ska upprättas som tar fasta på att dagbarnvårdare ska erbjudas likvärdiga möjligheter. Detta framförs även i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27.

I partimotion 2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12 föreslår motionärerna att ett avvecklande av pedagogisk barnomsorg bör utredas. Enligt motionärerna bör alla barn få möjlighet att gå i förskola för att kunna utvecklas till sin fulla potential.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 28 anförs att det finns risk för att förskolan prioriteras högre än principen att erbjuda barnomsorg i enlighet med föräldrarnas önskemål och barnens behov

och att familjedaghemmen därför bör uppvärderas. I yrkande 29 föreslås en skärpning av skollagen så att det införs en skyldighet för kommunerna att erbjuda familjedaghem (pedagogisk omsorg) för de föräldrar som så önskar. Vidare i samma motion föreslås i yrkande 30 att det ska göras en kartläggning i syfte att öka antalet familjedaghem. Motsvarande förslag finns även i kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43.

Öppna förskolor

I kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 30 föreslås att man utreder och inrättar ett system med statlig stimulanspeng där staten medfinansierar den öppna förskolan. Betydelsen av möjligheten att möta andra barn innan förskola påbörjas är stor och förtjänar att tas till vara, framför motionärerna.

I partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 31 anförs att antalet öppna förskolor och familjecentraler bör öka. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 44.

Bakgrund och gällande rätt

I 25 kap. skollagen finns bestämmelser för annan pedagogisk verksamhet, vilken omfattar

- pedagogisk omsorg, som erbjuds i stället för förskola eller fritidshem
- öppen förskola
- öppen fritidsverksamhet
- omsorg under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds (s.k. nattis).

Dessa verksamheter är inte en del av skolväsendet, men 25 kap. 6–8 §§ skollagen innehåller bestämmelser om de krav som finns på verksamheterna och regler om bidrag.

Pedagogisk omsorg

Den 1 juli 2009 ersattes begreppet familjedaghem med pedagogisk omsorg i skollagen (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220). Pedagogisk omsorg kan bedrivas i kommunal eller enskild regi och erbjuds som alternativ till förskola eller fritidshem för barn i åldern 1–12 år. Pedagogisk omsorg kan t.ex. vara verksamhet där barn tas om hand i personalens eget hem eller olika flerfamiljslösningar. Pedagogisk omsorg kan även bedrivas i en särskild lokal.

Verksamheten ska stimulera barns utveckling och lärande och utformas så att den förbereder barnen för fortsatt lärande. Förskolans läroplan ska vara vägledande för pedagogisk omsorg. Det innebär att läroplanen inte är bindande för verksamheten men att verksamheten kan tillämpa de delar i läroplanen som är lämpliga utifrån verksamhetens förutsättningar.

I enlighet med skollagen (25 kap. 2 §) ska kommunerna sträva efter att erbjuda pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skäligen hänsyn till föräldrarnas önskemål om verksamhetsform för sina barn (prop. 2009/10:165 s. 526–528). Vidare ska kommunen enligt 29 kap. 19 § skollagen informera vårdnadshavarna om förskolor och pedagogisk omsorg som erbjuds i eller av kommunen.

I pedagogisk omsorg deltar framför allt yngre barn. I takt med att en allt större andel barn går i förskolan har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat. Andelen av alla barn i åldern 1–5 år som var inskrivna i pedagogisk omsorg var 2,0 procent under 2016. Fem år tidigare var denna andel 3,1 procent. Antalet barn som hösten 2016 var inskrivna i pedagogisk omsorg var ca 12 500, att jämföra med ca 19 400 hösten 2011 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 88).

Inom ramen för Skolinspektionens uppdrag att under 2015–2017 granska förskolors kvalitet och måluppfyllelse har myndigheten granskat verksamheten inom pedagogisk omsorg. Granskningen visade bl.a. att barnen i de flesta verksamheter erbjuds en god verksamhet och att dagbarnvårdarna i stort anpassar verksamheten efter barngruppen. Granskningen observerade även i några fall torftiga lärandemiljöer, verksamheter där dagbarnvårdare i liten utsträckning stöttar och stimulerar barnens lek, kreativitet och språkutveckling. I granskningen diskuteras också begränsningar i verksamhetsformen, såsom mindre tillgång till pedagogisk kompetens, lärmiljöer och pedagogiskt material. Skolinspektionen understryker vikten av att de kommuner som erbjuder pedagogisk omsorg tydligt informerar om verksamhetsformen så att föräldrar får möjlighet att överväga de olika alternativ som finns – detta för att den grundläggande idén avseende ett bredare utbud av verksamheter samt en större flexibilitet och valfrihet för föräldrar ska infrias (Skolinspektionen, Barnens lärande i pedagogisk omsorg 2016, dnr 400-2015:3323).

Öppna förskolor

En kommun får anordna öppen förskola som komplement till förskola och pedagogisk omsorg (25 kap. 3 § skollagen). Öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de vuxna som följer med samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap. Verksamheten vänder sig till barn och föräldrar som är hemma på dagarna, t.ex. under föräldraledigheten. Öppna förskolan är en frivillig verksamhet för kommunerna och det utgår ej särskilda statsbidrag.

Hösten 2016 fanns det totalt 494 öppna förskolor i landet. Antalet öppna förskolor har under den senaste tioårsperioden varierat mellan 470 och 494 enheter. Öppna förskolor erbjöds i 215 kommuner 2016. Det är fler kommuner än någon gång under den senaste tioårsperioden (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 88).

Utskottets ställningstagande

Pedagogisk omsorg

Ett flertal motionsyrkanden handlar om en ökad tillgång till pedagogisk omsorg, bl.a. att familjedaghemmen bör uppvärderas, att kommunerna ska ha en skyldighet att erbjuda pedagogisk omsorg och att det bör utredas varför antalet dagbarnvårdare minskar. Det finns även ett yrkande om att ett avvecklande av den pedagogiska omsorgen bör utredas. Vad gäller dessa frågor vill utskottet hänvisa till den kvalitetsgranskning av den pedagogiska omsorgen som Skolinspektionen genomfört och som beskrivits ovan (dnr 40-2015:3323). Granskningen visade bl.a. att barnen i de flesta verksamheterna erbjuds en god verksamhet där de ges omsorg och trygghet och på så vis även förutsättningar att lära och utvecklas. Granskningen visar dock även att det finns utvecklingsbehov inom den pedagogiska omsorgen. Utskottet vill i sammanhanget understryka att all pedagogisk verksamhet måste hålla hög kvalitet och leva upp till skollagens mål. Det är också viktigt att de kommuner som erbjuder pedagogisk omsorg tydligt informerar om verksamhetsformen så att föräldrarna får möjlighet att överväga de olika alternativ som finns.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2017/18:908 (SD) yrkande 11, 2017/18:982 (SD) yrkande 27, 2017/18:2339 (V) yrkande 12, 2017/18:3601 (KD) yrkande 43 och 2017/18:3836 (KD) yrkandena 28–30.

Öppna förskolor

Vad gäller yrkanden om behovet av fler öppna förskolor samt om att utreda och inrätta ett system med statlig stimulanspeng där staten medfinansierar den öppna förskolan vill utskottet påminna om att det är frivilligt för en kommun att anordna öppen förskola som komplement till förskola och pedagogisk omsorg. År 2016 erbjöds öppna förskolor i 215 kommuner. Liksom tidigare ser utskottet mycket positivt på den verksamhet som öppna förskolor bedriver men ser inget behov av att vidta några åtgärder. Mot denna bakgrund avstyrks motionerna 2017/18:982 (SD) yrkande 30, 2017/18:3601 (KD) yrkande 44 och 2017/18:3836 (KD) yrkande 31.

Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

Jämför reservation 26 (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:3137 av Saila Quicklund (M) anförs att kommunerna bör få större möjligheter att erbjuda barnomsorg på obekvämlig arbetstid.

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 8 framförs att staten bör skjuta till ett öronmärkt anslag för barnomsorg vid obekvämlig arbetstid och införa en lagstiftning som ålägger samtliga kommuner att tillhandahålla nattöppen förskola om rimlig efterfrågan finns. Motsvarande förslag lämnas i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 26.

I motion 2017/18:1902 av Catharina Bråkenhielm (S) föreslås att möjligheten till barnomsorg på obekvämlig arbetstid ska ses över.

I motion 2017/18:2173 av Teresa Carvalho (S) föreslås att kommunernas ansvar för att tillhandahålla barnomsorg på obekvämlig arbetstid ses över. Enligt motionären behövs en tydligare reglering.

Bakgrund och gällande rätt

I 25 kap. 5 § skollagen föreskrivs att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid när förskola inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Det finns emellertid inte en skyldighet för kommunerna att erbjuda omsorg på obekvämlig tid.

Statsbidrag lämnas enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är enligt 1 § att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger. Statsbidrag lämnas enligt 2 § för ett kalenderår i sänder i mån av tillgång på medel.

Antalet kommuner som erbjuder omsorg under kvällar, nätter och helger fortsätter att öka. Hösten 2016 var ca 5 600 barn i åldern 1–12 år inskrivna i omsorg under obekvämlig arbetstid, dvs. vardagar mellan kl. 19 och 6 och på helger. Detta innebär en ökning under den senaste tioårsperioden. Drygt 3 200 barn var inskrivna i omsorg under obekvämlig arbetstid 2006. Det var 208 kommuner som erbjöd sådan omsorg hösten 2016, vilket nästan är en fördubbling jämfört med 2006 då 116 kommuner erbjöd denna form av omsorg (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 88).

Inom ramen för Skolinspektionens pågående kvalitetsgranskning av förskolan har myndigheten granskat om kommuner strävar efter att erbjuda och tillhandahålla omsorg på obekvämtid i den omfattning som behövs med hänsyn till barns och föräldrars behov (Omsorg på obekvämtid – Om föräldrars möjlighet till omsorg när förskolan är stängd, dnr 2015:8430, 2016). Skolinspektionens iakttagelser visar bl.a. att inte alla kommuner har beredskap för att erbjuda omsorg på obekvämtid om ett behov skulle uppstå och att kommunernas erbjudande av omsorg på obekvämtid inte alltid anpassas efter föräldrarnas behov.

Utskottets ställningstagande

I ett modernt samhälle bör det finnas tillgänglig barnomsorg av god kvalitet på de tider när föräldrarna faktiskt arbetar. Antalet kommuner som erbjuder omsorg under kvällar, nätter och helger fortsätter att öka. Utskottet finner denna utveckling positiv, inte minst ur jämställdhetssynpunkt i och med att denna omsorg förbättrar i synnerhet kvinnors möjlighet till förvärvsarbete. När det gäller yrkanden om ökade statliga resurser till barnomsorg på kvällar, nätter och helger vill utskottet framhålla att regeringen sedan den tillträdde 2014 har prioriterat och gjort satsningar på denna verksamhet (prop. 2014/15:1, prop. 2015/16:1, prop. 2016/17:1). Utskottet vill även påminna om att statsbidrag lämnas enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är att stimulera kommunerna att i ökad omfattning erbjuda sådan omsorg.

I 25 kap. 5 § skollagen föreskrivs att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid när förskola inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt.

Mot bakgrund av de satsningar som görs och den positiva utveckling som pågår avstyrker utskottet motionerna 2017/18:908 (SD) yrkande 8, 2017/18:982 (SD) yrkande 26, 2017/18:1902 (S), 2017/18:2173 (S) och 2017/18:3137 (M).

Vissa organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förekomsten av föräldrakooperativ och vissa personalfrågor.

Jämför reservation 27 (SD).

Motionerna

Föräldrakooperativ

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvis m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås att det utreds hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 29.

Vissa personalfrågor

I kommittémotion 2017/18:908 av Robert Stenkvis m.fl. (SD) yrkande 5 efterfrågas ökade möjligheter för förskolepersonal att arbeta heltid. I yrkande 6 anför motionärerna att man bör vidta sanktioner mot de förskolor som inte har minst en utbildad personal. Motionärerna vill att det ska utformas nationella riktlinjer med krav på att kommunerna vidtar sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser gällande kompetens. Ett liknande förslag framförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 24.

Vidare anförs i kommittémotion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 34 att det bör inrättas nationella riktlinjer så att alla anställda inom barnomsorgen regelbundet ges information om anmälningsplikten.

Bakgrund och gällande rätt

Föräldrakooperativ

Det finns både kommunala och fristående förskolor. Godkännande av en enskild som huvudman för en förskola handläggs enligt 2 kap. 5–7 §§ skollagen av den kommun där utbildningen ska bedrivas. Bestämmelserna om fristående förskolor finns i 8 kap. 18–24 §§ skollagen. Fristående förskolor har olika driftsformer, t.ex. aktiebolag, stiftelser eller kooperativ. Så kallade föräldrakooperativ drivs vanligen som ekonomiska föreningar och omfattas då av regelverket för ekonomiska föreningar. Skollagens allmänna bestämmelser om förskolan, liksom läroplanen, gäller även för förskolor med enskild huvudman (8 kap. skollagen och Lpfö 98).

Vilka som får undervisa i förskolan

Enligt 2 kap. 13–22 §§ skollagen får endast den som har legitimation som förskollärare och är behörig för undervisning i förskolan bedriva undervisningen. Utöver förskollärare får det i undervisningen finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas. En förskollärare som inte har legitimation som förskollärare och därmed inte är behörig för undervisning i förskolan får trots det bedriva undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses.

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som har legitimation som förskollärare och är behörig för undervisning i förskolan eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till barnen, får en annan förskollärare bedriva undervisningen. En sådan förskollärare ska dels vara lämplig att bedriva undervisningen, dels i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Endast den som har legitimation får anställas som förskollärare utan tidsbegränsning.

Anmälningsskyldighet

I enlighet med 29 kap. 13 § skollagen (2010:800) ska huvudmannen för en förskoleverksamhet eller pedagogisk omsorg och den som är anställd i en sådan verksamhet, på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Bestämmelser om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Rätt till heltid för förskolepersonal

Frågan om rätt till heltid för förskolepersonal har tidigare behandlats i bl.a. betänkande 2015/16:AU7. Arbetsmarknadsutskottet uttalade då bl.a. att regeringen bedriver ett aktivt arbete med frågor som rör rätt till heltid. Regeringen har även framfört att arbetsmarknaden behöver bli mindre könsuppdelad och att heltidsarbete ska vara norm oavsett kön (prop. 2016/17:1 utg.omr. 13 s. 88).

Utskottets ställningstagande

När det gäller förslag om att det ska bli lättare att bedriva föräldrakooperativ omfattas dessa, som utskottet tidigare har påpekat (senast i bet. 2015/16:UbU11), av skollagens bestämmelser om fristående förskolor. Utskottet ser inte skäl att ändra gällande regelverk.

Vad gäller yrkanden om att införa nationella riktlinjer och sanktioner för att understryka regelverket om utbildade förskollärare vill utskottet anföra

följande. Det framgår av gällande bestämmelser i skollagen att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen och gällande föreskrifter, och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten. Vidare ska huvudmannen se till att förskollärare och annan personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Med hänvisning till detta ser utskottet inte skäl att införa nationella riktlinjer för att ytterligare understryka skollagens regelverk om utbildade förskollärare i förskolan.

Den förskola och annan pedagogisk verksamhet som finns måste hålla hög kvalitet och leva upp till skollagens mål. Förskolan ska även stimulera barns utveckling och erbjuda barnen en trygg omsorg. Det framgår av gällande bestämmelser i skollagen att huvudmannen ska se till att förskollärare och annan personal vid förskoleenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet och att huvudmannen och personalen har en skyldighet att anmäla till socialnämnden vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa i enlighet med socialtjänstlagen. Utskottet ser därmed inte skäl att införa nationella riktlinjer i dessa avseenden.

När det gäller yrkandet om rätt till heltid för förskolepersonal vill utskottet hänvisa till att ett motsvarande yrkande tidigare har behandlats av arbetsmarknadsutskottet (bet. 2015/16:AU7). Arbetsmarknadsutskottet uttalade då bl.a. att regeringen bedriver ett aktivt arbete med frågor som rör rätt till heltid. Vidare har regeringen framfört, bl.a. i budgetpropositionen för 2017, att arbetsmarknaden behöver bli mindre könsuppdelad och att heltidsarbete ska vara norm oavsett kön. Utskottet har ingen annan uppfattning i frågan.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:908 (SD) yrkandena 5, 6 och 9 samt 2017/18:982 (SD) yrkandena 24, 29 och 34.

Reservationer

1. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Utbildningspolitiken måste genomsyras av att utbildningssystemet hänger ihop. En del i att förstärka den sammanhållna skolan är en mer likvärdig överlämning från förskolan till förskoleklassen. Vi anser att det bör utarbetas ett stöd till förskolorna för att säkerställa att alla förskolor lämnar över kunskaper om barnens utveckling genom en kvalificerad överlämning mellan förskolan och förskoleklassen.

Vi anser vidare att implementeringen av förskolans läroplan i verksamheterna behöver förbättras, särskilt vad gäller läroplanens inslag av matematik, naturvetenskap och teknik. För att förverkliga läroplanen behöver förskolläraernas kompetens stärkas.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

2. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvisst m.fl. (SD) yrkande 4 och

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19 och
avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2 och 3
samt

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Matkvaliteten är viktig och påverkar utvecklingen av barns hälsa och fysiska mognad. Vi föreslår att det framöver ska införas ett statligt stimulansbidrag som ska gå till en avsevärt förbättrad matkvalitet i våra förskolor. För att få bästa möjliga matkvalitet bör stimulansbidraget satsas på att bygga om mottagningskök till tillagningskök, där maten tillagas på plats.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

3. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och
avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvisst m.fl. (SD) yrkande 4,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19,

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2 och 3
samt

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21.

Ställningstagande

Inget är viktigare än att alla barn får en bra start i livet. Förskolan ska erbjuda barn en trygg omsorg och är också viktig för att stimulera barns utveckling. Det ger den enskilda människan större chanser att lyckas senare i livet, utjämnar livschanser mellan elever med olika bakgrund och ökar likvärdigheten. Förskolans kompensatoriska uppdrag ska stärkas och resurser

ska, liksom i skolan, fördelas utifrån behov. Förskolan ska ha ett pedagogiskt uppdrag och ett lärande perspektiv samt vara lättillgänglig för alla. Förskolan ska även förbereda barnen för skolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

4. Kvalitet i förskolan, punkt 1 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 21 och
avslår motionerna
2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 4,
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 19 och
2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Målet för förskolan och annan barnomsorg bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Målet för Kristdemokraterna är att föräldrarna ska kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn, att det finns olika barnomsorgsformer och att all barnomsorg håller hög kvalitet. Minskade barngrupper och bättre förutsättningar för familjedaghem är prioriterade delar i detta arbete.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det som anförs ovan.

5. Jämställdhet, punkt 2 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 1 och
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 21 och
avslår motion

2017/18:368 av Birgitta Ohlsson och Nina Lundström (båda L).

Ställningstagande

All undervisning och verksamhet i förskolan ska vara evidensbaserad. Det innebär att vi inte vill att förskolan bedriver genuspedagogik eller liknande verksamhet utan att barn ska tillåtas att utvecklas i den riktning som faller sig naturlig för dem. Vi vill också att det skattefinansierade stödet till genuspedagogik ska avvecklas och att staten därmed upphör att styra och ändra på barns beteendemönster.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

6. Tillsyn, punkt 3 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motionerna

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 45.

Ställningstagande

I dag har Skolinspektionen i uppdrag att inspektera de kommunala förskolorna, medan inspektionen av de fristående förskolorna görs av kommunerna. Denna ansvarsfördelning av tillsynen över förskolorna har Skolinspektionen konstaterat inte fungerar.

Alla barn i förskolan ska garanteras en förskola som präglas av lärande och en god pedagogisk verksamhet. Vi vill att dagens ansvarsfördelning av tillsynen över förskolorna ska ses över i syfte att förändra dagens kommunala ansvar för tillsynen över de fristående förskolorna.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det som anförs ovan.

7. Tillsyn, punkt 3 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 45 och
avslår motionerna
2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 och
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41.

Ställningstagande

Tillsynen av grund- och gymnasieskolorna genomförs av Skolinspektionen. Men ansvaret för tillsynen av de fristående förskolorna är kommunernas, vilka i sin tur kontrolleras av Skolinspektionen. Centerpartiet anser att den fria konkurrensen är viktig och att förskolan, oavsett huvudman, måste få en opartisk bedömning. Jag vill därför att tillsynen av förskolan ska ses över så att lika förutsättningar råder oavsett huvudman.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

8. Tillsyn, punkt 3 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 41 och
avslår motionerna
2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 45.

Ställningstagande

Skolinspektionens tillsyn över förskolan bör förstärkas med fokus på kvalitet och måluppfyllelse. Tillsynen ska vara ändamålsenlig och fokusera på

väsentligheter, samt ge förbättringsorienterad återkoppling till de förskolor som granskats.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

9. Lärandet i förskolan, punkt 4 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Michael Svensson (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29 och avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Forskning talar för att en förskola med god kvalitet och höga pedagogiska ambitioner är en mycket bra grund för fortsatt lärande. Den nya läroplanen gav förskolan större fokus på lärande och minskat fokus på barnpassning. Vi anser dock att förskolans fokus på lärande bör stärkas ytterligare och att läroplanen även bör omfatta mätbara kunskapsmål.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

10. Lärandet i förskolan, punkt 4 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Ställningstagande

Det är den fria leken som ska dominera i förskolan. I den fria leken tränar sig barnen på social kompetens, samarbete, kreativitet och initiativförmåga. Men vi anser att förskolan också ska vara skolförberedande med bl.a. språkliga inslag. Att förskolebarnen utvecklar sin språkliga förmåga är grundläggande för en lyckad skolstart. Även andra mycket viktiga skolförberedande inslag som att sitta still, bygga med olika material och enklare räkneövningar bör vara återkommande inslag i förskolans verksamhet.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder i enlighet med det anförda.

11. Lärandet i förskolan, punkt 4 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och
avslår motionerna
2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 3 och
2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Ställningstagande

Liberalerna anser att förskolan ska ha ett lärande perspektiv och att alla förskolegrupper ska ledas av en högskoleutbildad förskollärare som har det pedagogiska ansvaret. Sedan 2010 har förskolan en läroplan som tydligare fokuserar på det pedagogiska uppdraget.

Grunden till barns läsvanor läggs redan innan de börjar skolan. Detta betyder särskilt mycket för barn till utrikesfödda. Deras språkutveckling går snabbare och de klarar grundskolan bättre om de går i förskolan. Jag anser att alla barn i förskolan ska ha rätt till modersmålsstöd. De flesta barn bör kunna läsandets grunder när de slutar förskolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det anförda.

12. Minoritetsspråk och modersmålsstöd, punkt 5 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion

2017/18:1113 av Ida Karkiainen (S).

Ställningstagande

Vi anser att modersmålsstödet inom förskolan ska avvecklas för att istället satsa på extra svenskundervisning för barn med utländsk härkomst. För att fungera i samhället och i vuxen ålder kunna arbeta är det svenska språket som barnen ska lära sig i första hand.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

13. Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov, punkt 6 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 23 och
avslår motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13.

Ställningstagande

Det finns i dag många satsningar och stödåtgärder för barn med inlärningssvårigheter. Det talas dock mindre om de barn som klassas som ”särbegåvade”. Att vara särbegåvad kan i många fall vara en gåva, men det innebär även utmaningar. Barn som inte får sin särbegåvning uppmärksammas av barnomsorgen kan utveckla koncentrationssvårigheter eller andra tecken som tyder på att något inte är i sin ordning. Trots att förekomsten av

särbegåvade barn är känd sedan länge vittnar många om barnomsorgens brister i att möta dessa barns behov. I skollagen står att ”alla elever har rätt att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Det gäller även elever som lätt uppnår kunskapsmålen”.

SKL har tagit fram en handlingsplan för att bättre uppmärksamma särbegåvade elever inom skolan. Vi anser att man behöver utarbeta en handlingsplan för att även uppmärksamma särbegåvade barn inom förskolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

14. Stöd till särbegåvade och barn med särskilda behov, punkt 6 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 13 och
avslår motion

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 23.

Ställningstagande

Det är viktigt att redan i förskolan hjälpa och stödja barn i behov av särskilt stöd. Om behovet av stödinsatser sätts in tidigt underlättar det för dessa barn i förskolan, i skolan och i resten av livet. Enligt läroplanen för förskolan ska verksamheten ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag. I dag finns det väldigt lite uppföljning av om läroplanen verkligen följs, likaså av hur det fungerar vid övergången från förskolan till förskoleklass. Jag anser att det därför bör tillsättas en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt stöd.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

15. Deltagande i förskola, punkt 7 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 24 och 27 samt
 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 40 och 43 samt
 avslår motionerna
 2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
 2017/18:667 av Gustaf Lantz (S),
 2017/18:1226 av Helena Bouveng (M),
 2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
 2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S),
 2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 40 och
 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Möjligheterna att ge alla barn likvärdiga chanser till en bra skolgång ökar om man redan i förskoleåldern når de barn som riskerar framtida svårigheter i skolan. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, som barn från socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Barn till arbetslösa föräldrar har exempelvis i dag rätt till färre timmar på förskolan än barn vars föräldrar arbetar heltid. Den långsiktiga målsättningen bör vara en utbyggd förskola och att fler barn ska få möjlighet att få delta i förskoleverksamheten, inte minst de barn som inte har samma tillgång till svenska språket i hemmet.

I vissa stadsdelar i Stockholm har man gjort försök med att erbjuda integrationsförskola där förskoleverksamhet bedrivs parallellt med sfi-undervisning för föräldrarna. Resultaten är goda, och verksamheten är ett bra sätt att nå barn till nyanlända föräldrar. Jag anser att denna modell med integrationsförskola bör utvidgas till fler delar av landet.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

16. Deltagande i förskola, punkt 7 (L)

av Christer Nylander (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och
 avslår motionerna
 2017/18:667 av Gustaf Lantz (S),
 2017/18:1226 av Helena Bouveng (M),

2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S),
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 40,
2017/18:3683 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 24 och 27,
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 40 och 43 samt
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20.

Ställningstagande

Närvaron på förskolan för barn till arbetslösa och föräldralediga bör öka. I dag har dessa barn rätt till 15 timmar i veckan på förskolan. Jag vill att det ändras till 30 timmar i veckan för alla barn från ett års ålder.

Det är också viktigt att det finns barnomsorg på obekvämt arbetstid för föräldrar som behöver det på grund av arbete och familjesituation. Det är i dag allt fler föräldrar som arbetar på udda arbetstider.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder i enlighet med det anförda.

17. Deltagande i förskola, punkt 7 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 40 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 20 och
avslår motionerna
2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2017/18:667 av Gustaf Lantz (S),
2017/18:1226 av Helena Bouveng (M),
2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S),
2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S),
2017/18:3683 av Annie Löf m.fl. (C) yrkandena 24 och 27 samt
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkandena 40 och 43.

Ställningstagande

För att alla föräldrar ska hitta ett alternativ som passar just dem och deras barn måste det finnas en väl utbyggd barnomsorg med olika alternativ. Det bör finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän: familjedaghem, förskolor, öppna förskolor och fritidshem. Det

ställer krav på att kommunerna kan erbjuda likvärdiga villkor för alla godkända barnomsorgs- och förskoleverksamheter.

Vidare ska föräldrar kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn. Det är ofta svårt för föräldrar att bedöma vad som är en bra förskola eller ett bra familjedaghem. Det behövs därför bättre förutsättningar för föräldrar att göra informerade val.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder i enlighet med det anförda.

18. Barnomsorgspengen, punkt 8 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28 och

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motionerna

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 15 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Valfrihet är viktigt när man ska finna det bästa omsorgsalternativet för varje barn. Vissa barn kan på ett smidigt sätt skolas in på förskolan, medan andra barn har behov av mindre barngrupper hos exempelvis familjedaghem. I vissa fall kan barnets behov av närhet och trygghet sträcka sig ännu djupare, och då kan anhöriga vara ett lämpligt alternativ. Vi vill utreda och göra det möjligt för exempelvis mor- och farföräldrar att genom en särskild prövning och mot ersättning ansvara för barnomsorg, enligt ett liknande system som dagbarnvårdare men utan krav på ett minimiantal barn. Vi vill också utreda möjligheten att låta detta vara ett omsorgsalternativ som även kan nyttjas före ett års ålder, i de fall föräldrarna inte kan ta ut föräldraledighet. Ett alternativ kan vara att överlåta garantidagar från föräldraförsäkringen till en närstående familjemedlem.

Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning som tillgodoser det som anförs ovan.

19. Barnomsorgspengen, punkt 8 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3789 av Annika Qarlssoon m.fl. (C) yrkande 15 och avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvisl m.fl. (SD) yrkande 10,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Familjers valfrihet är viktig. Det är också viktigt att alla som vill ska ha möjlighet att arbeta heltid. För att en förälder ska hinna lämna och hämta på förskola och ändå jobba heltid måste t.ex. en garanterad förskoleplats erbjudas inom rimligt avstånd, något som inte alltid fungerar.

Den s.k. barnomsorgspengen främjar eget företagande i en kvinndominerad bransch och ger också fler alternativ inom förskolan. Den ska öka familjers frihet att välja förskola, något som inte alltid fungerar. Barnomsorgspengen behöver därför utvecklas så att den får den valfrihetseffekt som familjer behöver. I dag varierar det hur flexibla kommuner är när det gäller att få förskoleplats i en annan kommun än den familjen bor i, något som kan vara en förutsättning för att kunna arbeta heltid. Ett exempel är när familjen bor nära en kommungräns, föräldrarna arbetar i grannkommunen och familjen får en förskoleplats orimligt långt från hem och jobb. Jag vill därför värna och se över möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgspengen så att familjer ska kunna välja förskola utanför hemkommunens gränser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

20. Barnomsorgspengen, punkt 8 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 23 och avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 10,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 28,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Den s.k. barnomsorgspengen är en välkommen och efterlängtd reform. Reglerna innebär att makten över barnomsorgen flyttas närmare föräldrarna, där den rätteligen bör ligga. Dessvärre ger regelverket stort utrymme för kommunerna att på olika sätt förhindra verksamhet som föräldrarna egentligen efterfrågar. Kristdemokraterna anser att man bl.a. ska ta bort bestämmelsen i 25 kap. 10 § första stycket 2 skollagen om att en kommun får neka att betala barnomsorgspeng till en enskild som vill bedriva familjedaghem eller annan pedagogisk omsorg med hänvisning till ”påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet”. Etableringsfriheten är för viktig för att begränsas av detta.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförs ovan.

21. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 11 och

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27 och

avslår motionerna

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 28–30.

Ställningstagande

Dagbarnvårdare, eller dagmammor, är ett viktigt alternativ till den traditionella förskolan. Trots det synliggörs inte denna grupp som ett alternativ till förskola

i samma utsträckning. Vi anser att dagmamma är ett alternativ till förskolan som är viktigt att främja för att upprätthålla valfrihet.

Under de senaste årtiondena har antalet dagbarnvårdare minskat kraftigt. Orsakerna är främst en minskad efterfrågan, men detta kan i sin tur bero på att dagbarnvårdare inom pedagogisk omsorg har trängts undan till förmån för förskolan. Vi vill framöver skjuta till ökade medel till Skolverket för att utreda anledningarna till den minskade efterfrågan på dagbarnvårdare. Om det visar sig bero på bristande kännedom om alternativet vill vi också öka Skolverkets möjligheter att aktivt arbeta med informationskampanjer om möjligheten att välja respektive att arbeta som dagbarnvårdare. Därtill vill vi även inrätta nationella riktlinjer som tar fasta på att dagbarnvårdare ska erbjudas som ett likvärdigt alternativ i alla Sveriges kommuner.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

22. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 11,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27,

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 28–30.

Ställningstagande

Det finns stora kvalitetsbrister inom den pedagogiska barnomsorgen. Det har växt fram en marknad inom pedagogisk omsorg där enskilda huvudmän konkurrerar med varandra och med kommunerna som huvudmän. Företag utnyttjar också att det i dag är en strävanslagstiftning som gör att kommunerna måste erbjuda verksamheten om någon efterfrågar den, oavsett om det är det bästa för barnet.

Skolinspektionen har varnat för att barn i pedagogisk omsorg kan riskera att bli understimulerade om den ansvarige saknar pedagogisk kompetens eller om det inte finns jämnåriga barn i gruppen. Skolinspektionen har också varnat för att det finns verksamheter där dagbarnvårdare haft bristande kunskaper i det svenska språket, vilket gjort det svårt för barnen att kommunicera. Vänsterpartiet ser vikten av att alla barn får möjlighet att gå i förskola för att

kunna utvecklas till sin fulla potential. Samtidigt inser vi att det inte på alla platser går att avskaffa den pedagogiska barnomsorgen direkt. I t.ex. glesbygden kan det vara svårt att lösa barnomsorgen med de nuvarande alternativen. Det kan även finnas behov av hänsyn till äldre personal som arbetat med detta hela sitt yrkesverksamma liv. Jag anser därför att frågan om ett avvecklande av pedagogisk barnomsorg bör utredas.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder i enlighet med det anförda.

23. Pedagogisk omsorg, punkt 9 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 43 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 28–30 och

avslår motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvisst m.fl. (SD) yrkande 11,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27 och

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Trots införandet av en barnomsorgspong och fri etableringsrätt ger dagens regelverk utrymme för kommunerna att på olika sätt förhindra verksamhet som föräldrarna egentligen efterfrågar. När det gäller familjedaghem och den pedagogiska omsorgen har dessa heller inte marknadsförts, vilket gör att det är få föräldrar som känner till vilka möjligheter som finns. Det finns i dag en tendens att kommunerna prioriterar förskoleverksamheten framför den pedagogiska omsorgen, vilket gör att familjedaghemmen minskar samtidigt som barngrupperna i förskolan blir allt större. Risken är att förskolan prioriteras högre än principen att erbjuda barnomsorg som ligger i linje med föräldrarnas önskemål och barnens behov. Många kommuner har under de senaste åren sagt upp eller planerar att säga upp kommunala dagbarnvårdare till förmån för andra satsningar eller av besparingsskäl.

Jag anser att kommunerna bör vara skyldiga att erbjuda pedagogisk omsorg för de föräldrar som så önskar och föreslår därför en skärpning av 25 kap. 2 § skollagen från nuvarande lydelse ”Kommunen ska sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skälig hänsyn till

vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform” till ”Kommunen ska erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det”.

Vidare bör en kartläggning göras för att öka antalet familjedaghem. Kartläggningen bör innehålla information om vad kommunerna gör för att rekrytera egna dagbarnvårdare, hur informationen till föräldrar om familjedaghem ser ut, hur informationen ser ut om möjligheten att starta familjedaghem och vilka hinder familjedaghem upplever för sin verksamhet.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det som anförs ovan.

24. Öppna förskolor, punkt 10 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 30 och
avslår motionerna

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 44 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 31.

Ställningstagande

Öppna förskolan är en populär och viktig aktör inom den svenska förskolan. I den öppna förskolan kan barn vid mycket tidig ålder vänja sig vid och interagera med andra barn. En stor skillnad mellan denna och den vanliga förskolan är att barnen deltar tillsammans med sina föräldrar under ledning av personal. I vissa kommuner råder hög efterfrågan på den öppna förskolan, medan andra kommuner helt saknar öppen förskola. Trots deras popularitet har antalet öppna förskolor sjunkit kraftigt över tid.

Vi anser att betydelsen av denna möjlighet, att barn får möta andra barn även innan sedvanlig förskola påbörjas, är stor och förtjänar att tas till vara. Regeringen bör därför låta utreda och inrätta ett system med en statlig stimulanspeng där staten medfinansierar den öppna förskolan.

25. Öppna förskolor, punkt 10 (KD)

av Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD) yrkande 44 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 31 och
avslår motion
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 30.

Ställningstagande

Den öppna förskolan är en del i den kommunala förskoleverksamheten. Den fyller en mycket viktig familjestödande funktion. Många kommuner saknar en öppen förskola, och många av de kommuner som lagt ned verksamheten har framfört till Skolverket att det har ekonomiska skäl. I de kommuner som startat ny verksamhet är det behovet av mötesplatser eller familjestödande insatser som varit avgörande. I många av dessa kommuner inrättas familjecentraler i anslutning till den öppna förskolan, för att samordna stöd och hjälp till det nyfödda barnet och familjen. Ändå finns det orter där öppen förskoleverksamhet helt saknas eller inte räcker till för alla barn. Det är en oroväckande nedmontering av familjestödet i en tid när allt fler föräldrar uttrycker behov av stöd. Jag vill att antalet öppna förskolor ökar ännu mer och är mycket positiv till att de samverkar med familjecentraler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

26. Barnomsorg på obekväm arbetstid, punkt 11 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkande 8 och
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 26 och
avslår motionerna
2017/18:1902 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:2173 av Teresa Carvalho (S) och
2017/18:3137 av Saila Quicklund (M).

Ställningstagande

Efterfrågan på barnomsorg under obekväma tider har ökat i Sverige. Samtidigt erbjuds inte nattöppen förskola i alla kommuner. Detta vill vi ändra på. Barn ska erbjudas tillgång till omsorg under dygnets alla timmar i de fall det finns ett behov. Vi anser att staten bör skjuta till ett öronmärkt anslag för barnomsorg vid obekväm arbetstid och införa en lagstiftning som ålägger samtliga kommuner att tillhandahålla nattöppen förskola om det finns en rimlig efterfrågan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

27. Vissa organisatoriska frågor, punkt 12 (SD)

av Robert Stenkvist (SD) och Crister Spets (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD) yrkandena 5, 6 och 9 samt

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 24, 29 och 34.

Ställningstagande

En föräldrakooperativdriven förskola innebär att föräldrarna går samman och bildar en ekonomisk förening. Föräldrarna får på detta vis ett större ansvar för driften än vid exempelvis kommunala eller bolagsägda förskolor. År 2013 presenterades en utredning (SOU 2013:56) om ägarstrukturen inom skolväsendet samt övriga frågor om villkor och regler för fristående skolor. I ett remissvar till utredningen framhöll Arbetsgivarföreningen för kooperativa och idéburna företag och organisationer (KFO) att det är nödvändigt att ”bättre ta hänsyn till de små friskolornas och de föräldrakooperativa skolornas förutsättningar. Till exempel är det viktigt att inte belasta skolorna med för mycket administration”. En övervägande positiv bild ges av förekomsten av föräldrakooperativ. En rimlig förklaring till att det inte finns fler föräldrakooperativ är att driften av dessa innebär mer arbete för föräldrarna.

Vi föreslår att regeringen tillsätter en utredning som klarlägger på vilket sätt fler föräldrakooperativ kan bildas och drivas. Bland annat måste det gå att bilda och driva kooperativ med en minskad arbetsbelastning och mindre

administration för ägarna, utan att för den skull minska kraven på kvalitet eller säkerhet.

Redan i dag står det inskrivet i skollagen att huvudmän som bedriver pedagogisk verksamhet på en förskola ska vara utbildade förskollärare. Trots detta förekommer det att förskolor helt saknar utbildad personal. Detta är inte acceptabelt. Vi vill att det ska utformas nationella riktlinjer med krav på att kommunerna vidtar sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser om kompetens.

Det händer att barn far illa i det egna hemmet. Då är barnets yttre omvärld en viktig part för att uppmärksamma detta. Inom t.ex. förskolan har alla anställda en plikt att anmäla till socialtjänsten om de misstänker att barn far illa. Det bör vara varje förskolas ansvar att regelbundet informera sin personal om denna plikt, varför vi föreslår att det inrättas nationella riktlinjer för detta.

Vidare vill vi utöka möjligheterna till heltidsanställning för förskolepersonal. Att kunna arbeta heltid är en jämlikhetsfråga. Genom att ge utökade möjligheter till heltid för förskolepersonal ökar vi även antalet arbetstimmar och personaltätheten inom förskolan. Detta anser vi kommer att stärka attraktiviteten hos förskolläraryrket.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförs ovan.

Särskilda yttranden

Jämställdhet, punkt 2 (L)

Christer Nylander (L) anför:

Jag har valt att inte reservera mig vad gäller motion 2017/18:368 (L). Jag vill ändå framföra följande om införande av obligatoriska jämställdhetsplaner i förskolan.

Förskolan ska motverka traditionella könsmonster, och alla barn ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar från stereotyperade könsroller. Det är därför centralt att hela arbetslaget på en förskola verkar för att flickor och pojkar tydligt får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten.

Trots detta särbehandlas de olika könen i förskolan. Bristen på jämställdhet börjar i familjen, men för att befria individen från gammaldags könsroller krävs också en feministiskt medveten förskolepolitik.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:368 av Birgitta Ohlsson och Nina Lundström (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatoriska jämställdhetsplaner i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:522 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka lärandet i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad närvaro för barn till arbetslösa och föräldralediga på förskolan samt omsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förskolans betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:667 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över åtgärder för att fler barn ska få ta del av förskolans verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:908 av Robert Stenkvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all undervisning inom förskolan ska vara evidensbaserad och att politiska trender liksom genusstyrande verksamhet inte ska få förekomma inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa modersmålsundervisningen inom förskolan och i stället satsa på svenskundervisning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i förskolan ska den fria leken dominera men förskolan ska också vara skolförberedande med språklig, motorisk och social utveckling och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra matkvaliteten i den svenska förskolan genom främst införandet av tillagningskök och användandet av närodlade råvaror och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ökade möjligheter för förskolepersonal att arbeta heltid och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla förskolor måste ha åtminstone en utbildad personal, annars ska huvudmannen dömas till sanktioner, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behovet av nattöppen förskola ska tillgodoses om behov föreligger och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det ska bli lättare att bilda och driva förskolor som föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att anhöriga efter prövning och mot ersättning kan arbeta som dagmamma och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda varför antalet dagbarnvårdare minskat samt upprätta nationella riktlinjer för dagbarnvårdare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett särskilt stimulansbidrag för att höja matkvaliteten inom barnomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all förskolepedagogik som får offentligt stöd bör bygga på beprövad erfarenhet samt fokusera på att skapa en trygg plats för barn att utvecklas till ansvarstagande unga individer men utan att i övrigt styra deras beteendemönster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja anslagen till SKL för att ta fram en handlingsplan för förskolan för särbegåvade och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ålägga Skolverket och SKL att utforma nationella riktlinjer med krav på att kommunerna vidtar sanktioner mot de förskolor som inte följer skollagens bestämmelser gällande kompetens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslagen för barnomsorg vid obekvämt arbetstid samt att ålägga samtliga kommuner att tillhandahålla s.k. nattis om efterfrågan finns och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda anledningarna till den minskade efterfrågan på dagbarnvårdare samt om att införa nationella riktlinjer och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta anhöriga mot ersättning stå för viss barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja uppkomsten av fler föräldrakooperativ och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och inrätta ett system med statlig stimulanspeng där staten medfinansierar den öppna förskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nationella riktlinjer så att alla anställda inom barnomsorgen regelbundet ges information kring anmälningsplikten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1113 av Ida Karkiainen (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla arbetet med flerspråkighet och minoritetsspråk i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1226 av Helena Bouveng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till förskola och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och möjliggöra för exempelvis mor- och farföräldrar och andra anhöriga att genom en särskild prövning och mot ersättning ansvara för barnomsorg utifrån vissa barns djupare behov av närhet och trygghet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1881 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över alla barns rätt till förskola oavsett föräldrarnas livssituation samt att undersöka hur vi kan uppmuntra barn med störst behov att delta i förskoleverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1902 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2173 av Teresa Carvalho (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kommunernas ansvar för att tillhandahålla barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2223 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga fler åtgärder så att fler barn får möjlighet till förskolans verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2339 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett avvecklande av pedagogisk barnomsorg bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3137 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3359 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre implementering av förskolans läroplan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad överlämning mellan förskola och förskoleklass och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad tillsyn över förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolan ska omfattas av mätbara kunskapsmål och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3601 av Annika Eclund m.fl. (KD):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föräldrars möjlighet att jämföra förskolor och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka inspektionen av förskolan och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av familjedaghem i syfte att öka tillgången på familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler öppna förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3683 av Annie Lööf m.fl. (C):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur möjligheterna för fler barn att delta i förskoleverksamhet kan öka och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla konceptet med integrationsförskola och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ökad möjlighet för fler barn att delta i förskoleverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla konceptet med integrationsförskola och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förskolor, oavsett huvudman, ska granskas av oberoende part och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3789 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvara familjers valfrihet genom att värna och se över möjligheterna att vidareutveckla barnomsorgspressen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet för förskolan och annan barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bestämmelsen i skollagen som innebär att kommunen får neka att betala barnomsorgspeng med hänvisning till ”påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet” bör tas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera familjedaghemmen och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skollagen så att kommunerna blir skyldiga att erbjuda dem som önskar familjedaghem (pedagogisk omsorg) och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning i syfte att öka antalet familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet öppna förskolor och familjecentraler bör öka och tillkännager detta för regeringen.